

Koulujen alasajo laittaa miettimään uusia puolustautumisen keinoja

Ajankohtaiskuva Kuopion perusopetuksen ja kouluverkon maaseututilasta on uhkaava. Tämän asian ovat nostaneet puheissaan esille mm. Itä-Suomen yliopiston maaseutututkijat. Tilanne on kestävä, ja se ajautuu auttamattomasti pisteeseen, jossa maaseudun asukkaat, yrittäjät, työntekijät ja ennen kaikkea lapset ja perheet eivät enää kestä.

Maaseutu ja houkuttelevat lähikoulut voivat olla ratkaisu maamme syntyvyyden nostamiseen. Tämän ja maaseudun elinvoiman merkityksen vuoksi koko maalle on Pohjois-Savosta lähtenyt kansalaisaloite valtion lähikoululisästä: <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/15688>.

Ennusteet eivät ole faktoja, vaan aikalaisa torjua huonot ennusteet. Kuopion hallinnossa ja päätösprosesseissa on huomattu käytettävän ennusteiden muuttamista vakaviksi faktoiksi. Päätösten valmistelussa tapahtuu outoa etupainotteisuutta: asiat tuodaan liian aikaisin päätettäväksi, eikä myöskään oteta huomioon aiempia valtuustojen linjauksia. Valtuuston päätökset eivät näytä toimivan viranhaltijavalmistelijoiden ohjeistuksena.

Maaseutualueen koulun lopettaminen vaikuttaa negatiivisesti suoraan alueen yrityksiin, asukkaisiin, kiinteistöjen arvoon ja vetovoimaan. Kuntalain mukaan kunnan on huolehdittava alueensa elinvoimasta tasapuolisesti. Esimerkkinä Muuruveden taajama ja kylät käsittävät 888 asukasta. Alueella on vahvaa karjatila-, kasvintuotanto-, maaseutumatkailu- ja metsätalousyrittäjyyttä sekä lukuisia monen alan muita maaseutuyrityksiä, joiden työllistävä vaikutus on huomattava. Nämä kaikki ovat uhattuna koulun ohella. Koko kunta menettäisi verotulojaan alueitten hiljenemisen myötä ja työttömyys lisääntyisi.

Keskisuuri koulukampus uudehkoine päiväkotineen on kunnossa kaikin puolin, ja sen kellarissa on jopa väestönsuoja. Koulu omaa hyvän opetuksen, yhteisöllisyyttä, luonnonläheisyyttä, kansainvälisyyttä sekä vilkasta vanhempain- ja kyläyhdistyksen yhteistyötä. Koulu hyötyy ympäröivän yhteisön talkooavusta, projektien osallisuudesta ja vilkkaasta liikunta- ja tapahtumatoiminnasta.

Kukaan ei voi väittää, etteikö palveluverkkoehdotuksessa ole kyseessä lasten oikeuksien polkeminen. Matkat vedetään äärimmilleen huonoimman luokituksen maanteillä; valvomattomat kuljetukset altistavat kiusaamiselle ja matkapahoinvoinnille. Mitä enemmän kouluja keskitetään suuremmiksi, sitä enemmän lapset ja perheet sekä alueet kärsivät lähiöissä ja varsinkin maaseutualueilla.

Ratkaisuja muuttaa kouluverkon toimintarakennetta kasvattamatta kuljetusmatkoja ja yksikkökokoja on olemassa, jos siihen on poliittista tahtoa. Tahtoa tarvitaan myös päätösten valmistelijoilta inhimillisyyden, kerrannaisvaikutusten ja ennen kaikkea lapsen oikeuksien ymmärtämisen kannalta. Ratkaisuja säästöihin olisi mm. se, että maaseutukoulujen oheispalvelut tuotetaan mahdollisimman lähellä yhteisötalouden periaatteella.

Liian suuret koulut ja päiväkodit ovat uhka koko yhteiskunnalle. Se kunta ei ole vahvoilla, joka ottaa lapset kärsimystalkoisiin säästöjen vuoksi. Silloin on aika aloittaa kunnasta eroamisen selvitysprosessi ja yhdistää alueita uudella tavalla.

Kirjoittaja: Päivi Hagman

Päivi Hagman on Kuopioon kuuluvan **Muuruveden kyläyhdistys ry:n puheenjohtaja**. Muuruvesi on valittu **Pohjois-Savon Vuoden Kyläksi 2025**. Hän kirjoittaa **Muuruveden ja Kuopion maaseudun kouluverkon tilanteesta**, ottaen kantaa koulujen lakkautussuunnitelmiin ja niiden uhkiin maaseudun elinvoimalle, yritystoiminnalle, lasten oikeuksille ja koko kunnan tulevaisuudelle. Hän edustaa tässä kirjoituksessa **maaseudun asukkaiden** näkökulmaa ja tuo esille **kyläyhteisön** huolia.